

ARKO-samarbetets
strategiplan

2000-2007

ARKO

Sammanfattning

Inledning: Vad är ARKO?

ARKO-organisationen har funnits sedan 1967 och är en av de äldsta aktiva organisationerna för samverkan över den norsk-svenska gränsen. Organisationen, som stöds av Nordiska rådet, består av tio svenska och norska kommuner. Namnet kommer från de två regioncentren **AR**vika och **KON**gsvinger.

I denna region, som har ett unikt läge nära båda ländernas viktigaste exportmarknader, bor det 110.000 människor. Området har strategisk vikt genom sin placering mitt på transportkorridoren för den nordiska tvärförbindelsen Oslo-Stockholm.

ARKO arbetar med för området viktiga utvecklingsfrågor inom bland annat kommunikation, näringsliv, arbetsmarknad, utbildning och kultur. Regionen är en plats för möten mellan olika grupper och utveckling över gränserna. Syftet med samarbetet är att stärka nätverk och organisationer och verka för en självständig utvecklingsprocess i gränsområdet. En utvecklingsprocess som överbygger de hinder som en gräns ofta utgör – och i stället göra den till en resurs, i ett område som fungerar som en portal i förhållande till omvärlden!

ARKO-regionen ligger centralt placerad på en tvärförbindelse mellan två av Nordens folkrikaste regioner.

Kommuner som ingår i samarbetet är på den norska sidan: Eidskog, Kongsvinger, Grue, Åsnes, Våler, Nord-Odal och Sør-Odal i Hedmark fylke. På svensk sida har vi Eda, Arvika och Torsby i Värmlands län.

Det övergripande målet som denna strategiplan är att utveckla regionen som plats för möten över gränsen, stärka bosättningen i gränsområdet och skapa ökad sysselsättning.

Innehåll

Sammanfattning

Inledning: Vad är ARKO?

1. Regionen

1.1 Analys av ARKO-regionens styrkor och svagheter	4
1.2 Näringsliv	5
1.3 Kommunikation	6
1.4 Arbetsmarknad	7
1.5 Utbildning	7
1.6 Kultur	8

2. Samarbetet

2.1 Mål	9
2.2 Inriktning	9
2.3 Organisation	9
2.4 ARKO-samarbetet och Interreg	10

3. Verksamhetsplanering

3.1 Utveckling av näringsliv i regionen	
3.1.1. Verksamhetsinriktning	11
3.1.2. Inriktningsmål.....	11
3.1.3. Delmål.....	11
3.2 Utveckling av kommunikationerna i regionen	
3.2.1. Verksamhetsinriktning	11
3.2.2. Inriktningsmål.....	11
3.2.3. Delmål.....	11
3.3. Utveckling av IT i regionen	
3.3.1. Verksamhetsinriktning	11
3.3.2. Inriktningsmål.....	11
3.3.3. Delmål.....	11
3.4. Utveckling av utbildningen i regionen	
3.4.1. Verksamhetsinriktning	11
3.4.2. Inriktningsmål.....	11
3.4.3. Delmål.....	11
3.5 Utveckling av kulturen i regionen	
3.5.1. Verksamhetsinriktning	11
3.5.2. Inriktningsmål.....	11
3.6 Utveckling av intern och extern information	
3.6.1 Verksamhetsinriktning	19
3.6.2 Mål.....	19

1. Regionen

1.1 Analys av ARKO-regionens styrkor och svagheter

ARKO-regionen ligger centralt i Skandinavien mellan de expansiva regionerna runt Karlstad och Oslo/Gardermoen. Tidsmässigt ligger dessa städer på 1- 2 timmars avstånd från ARKO-regionens centrum.

En sammanfattad bild av regionen ges av nedanstående ej vetenskapliga analys:

Styrkor

- Tillgång till stabil arbetskraft.
- Gemensam arbetsmarknad.
- Utvecklad vidareförädling av jordbruksprodukter.

Svagheter

- Svårigheter att rekrytera personal till nyckelbefattningar.
- Få utbildningsplatser inom högre utbildning inom ARKO-området.
- Bristande standard på delar av infrastrukturen,

Möjligheter

- Gemensam kulturell och historisk bakgrund/kulturell samhörighet.
- Utvecklingsbar industristruktur (trä, gjuteri, plast, glas).
- Resursen jord - skog.
- Utvecklingsbar infrastruktur.
- Stor genomfartstrafik.
- Stor, och gemensam, turismpotential, med stora närmarknader.
- Riksgränsen som en tillgång för regionen.

Hot

- Strukturomvandling inom skogsbruket, trä- och verkstadsindustri.
- Utflyttning, främst av yngre personer.
- Arbetslöshet.
- Försämrade lokal service från offentlig sektor.
- Gränshinder.

I Oslo- och Karlstadsregionerna finns tämligen gott om arbetstillfällen och utbildningsmöjligheter, goda kommunikationer, rikt kulturliv mm. Det föreligger härigenom en risk för att området mellan dessa regioner – gränsområdet – kan komma att avfolkas alltmer.

ARKO-området har möjlighet att vända situationen till sin fördel, framför allt genom att skapa goda kommunikationer och därmed förbättrade möjligheter till arbetspendling, tillgång till högre utbildning, åtkomst till den regionala marknaderna för industrin och utökat kulturutbyte.

En mer detaljerad beskrivning om ARKO-regionens förutsättningar inom vissa huvudområden följer i kapitel 2.1.2 - 2.1.4.

1.2 Näringsliv

Näringslivet i ARKO-regionen ligger mitt i porten mellan Norge och den europeiska marknaden, med närhet till båda marknaderna. Området öppnar möjligheter med sin närhet till både Sveriges och Norges viktigaste exportmarknader. Här kan ett starkt utvidgat nordiskt industriellt samarbete och ett stort antal nya arbetsmöjligheter utvecklas.

Tyngdpunkten i näringslivet idag ligger i tillverkningsindustri och jord- och skogsbruk. Mer än hälften av regionens anställda arbetar inom verkstads- och metallindustri. I regionen finns ett flertal mindre/medelstora företag, vilka ofta är verksamma som underleverantörer med kontaktnät, som inte sträcker sig över riksgränsen. I många fall är underleverantörerna också i stark beroendeställning gentemot bilindustrin och därmed mycket konjunktur känsliga.

Trävaruindustrin har en stark ställning i regionen och svarar för drygt en fjärdedel av industrisysselsättningen. Detta är den bransch som omfattar störst antal företag. Antal anställda inom skogsbruket minskar och träindustrin står inför en stor strukturomvandling med stora utmaningar men också många möjligheter. Vad som saknas är en större grad av vidareförädling. Alltför mycket av skogsråvaran går till vidareförädling i industri utanför området.

Turismen kommer att spela en allt större roll för regionen. De faktorer som attraherar hitresande idag är i många fall av samma karaktär på båda sidor av gränsen; natur, strövområden, jakt, fiske samt kulturupplevelser i en levande norsk-svensk kulturbygd.

1.3 Kommunikation

ARKO-regionen har ett mycket gott strategiskt läge centralt i Skandinavien. Järnvägslinjen Oslo-Stockholm samt rv 61 /rv 2 som passerar genom området utgör en viktig del av transportkorridoren i den nordiska triangeln, vilken ingår i EU:s strategiska kommunikationsnät TEN, "det trans-europeiska nätverket". Sträckningen binder samman de folkrikaste delarna av Sverige och Norge.

Genom regionen går också järnvägslinjen från Kongsvinger - Trondheim via Solør som idag bara trafikeras med godstrafik.

Större riksvägar i regionen är rv 2 och rv 20 i Norge och rv 61 och rv 45 i Sverige. Gränsövergången vid Morokulien (rv 61/rv2) har den näst största gränstrafiken mellan Sverige och Norge. Enligt vägmätningar är antalet fordon 15% fler över Morokulien än över Hån. Utbyggnaden av rv 2 och rv 61 kommer att resultera i ökad trafik över denna gränsövergång.

Andra viktiga transportstråk för ARKO-regionen är rv 3/rv 20 från Trondheim till Kongsvinger och rv 45 "Inlandsvägen" från Göteborg till Karesuando genom Torsby.

Lokaliseringen av Gardermoen internationella flygplats i ARKO:s närområde förstärker kommunikationsstrukturen i regionen. Trafiken till och från flygplatsen samt den näringslivsutveckling som sker i området ger transportkorridoren genom ARKO-regionen en allt större betydelse. Genomförda trafikräkningar visar en ökande trafik och ett allt större flöde av gods, vilket innebär att behovet av investeringar i framförallt vägstandarden ökar.

Genom ARKO flyter också de stora älvarna Glomma och Klarälven, tidigare betydande flottningsleder.

Utökad bruk av informations- och kommunikationsteknologi för företagen närmare varandra och förenklar kommunikation med internationella kontakter. Detta leder till att hela regionen blir mer tillgänglig och utvecklingskraftig.

Det finns stråk av fiberoptiska kablar som går genom regionen, exempelvis de som följer Värmlandsbanan och Kongsvingerbanan. Dessa kablar har för dagens användning närmast obegränsad kapacitet för informationsöverföring och kallas "Informationens motorvägar". Vissa kommuner, organisationer och företag köper idag användning av detta nät genom de olika nätoperatörerna, men det är långt kvar innan en fast uppkoppling med bredband mot en rimlig kostnad är tillgänglig för större delen av företag och befolkning i regionen.

Mobiltäckningen är god inom större delen av ARKO-området, men enstaka punkter behöver bättre täckning.

1.4 Arbetsmarknad

En betydande arbetspendling förekommer mellan olika orter inom regionen såväl som mellan regionen och andra regioner. I den norska delen av ARKO arbetar många i Oslo/Gardermoen-området. I den

svenska delen arbetar många i Karlstadsområdet. Kortare restid till och från arbetet skapar större närhet mellan företag i ARKO-kommunerna och marknader i centrala områden. Detta vidgar arbetsmarknaden för befolkningen i ARKO och förbättrar rekryteringsunderlaget för företagen. Arbetsförmedling på Morokulien.

1.5 Utbildning

En gemensam nämnare för ARKO-regionen är att utbildningsnivån på båda sidor av gränsen ligger under det svenska respektive norska riksgenomsnittet. Det finns också ett behov av ökade språkkunskaper, som en följd av den ökade internationaliseringen av vårt samhälle.

En relativt låg andel av grund- och gymnasieskolungdomar går vidare till eftergymnasiala studier. Vidare noterar vi en låg andel gymnasieutbildade. Åtgärden "Kunskapslyftet" (möjlighet att komplettera med ett tredje år eller påbörja studier inom gymnasieskolan med A-kasseersättning eller motsvarande) kan komma att påverka andelen gymnasieutbildade uppåt.

Samtidigt har Karlstad blivit universitetsort, vilket gör det till Norges närmaste utländska universitet. Det finns även tillgång till högre utbildning i Kongsvinger och Rena, vilket skapar möjligheter för pendling, elevutbyte och kompetenshöjning.

För de inom regionen vilka står utanför arbetsmarknaden bedömer vi att utbildningsfrågorna i första hand är tillgodosedda via de traditionella kanalerna, Af, LAN etc. I andra hand är det en fråga för de aktörer som arbetar med näringslivsfrågor att lyfta fram arbetskraftens omställningsbehov.

Det är ett problem att en stor andel av ungdom med högre utbildning ger sig av och inte återkommer till regionen. Frågan har sin utgångspunkt i näringslivsstrukturen, som erbjuder ett mindre antal kvalificerade arbetstillfällen inom skilda fackområden, men bör breddas. En möjlighet finns här i förbättrade pendlingsmöjligheter och en förstärkt distansutbildning vilket möjliggör för människor att bo kvar och kunna studera på både grund- och vidareutbildningsnivå.

1.6 Kultur

Kulturellt finns det flera likheter än skillnader inom ARKO-regionen. Historiskt sett har riksgränsens dragning genom området varit oklar, befolkningen talar i stort sett samma språk, man gifter sig över gränsen, norrmän går utbildningar i Sverige och svenskar i Norge, gränshandeln är stor, nöjesutbudet nyttjas på båda sidor av gränsen osv. Biblioteken i ARKO-kommunerna utväxlar böcker, skolklasser besöker varandra och har gemensamma idrottstävlingar, författare ger ut gemensamt producerad litteratur. Uppräkningen kan göras oändligt lång.

Gemensamt för Hedmark och Värmland är dessutom den finska invandringen som började i slutet av 1500-talet och blev till Finnskogen, ett område som fördelar sig på båda sidor om riksgränsen, och som också ligger till grund för flera samarbetsprojekt.

Ett av dessa samarbetsprojekt är Kulturstation Finnskogen, en mångårig dröm som blivit realitet hösten år 2000 med hjälp av Stiftelsen Finnskogen. Besökscentret i den gamla tullstationen kommer att fungera som ett regionalt utställningsfönster för att presentera Finnskogens kulturella mångfald. Detta är en fin presentation över vad skogslandet har att erbjuda när det gäller upplevelser och möjligheter vid det nya årtusendets start. Kulturhuset ska inte bara synliggöra den skogsfinska kulturen utan också ge inblick i gränstraktens strategiska betydelse under andra världskriget.

Dagens kulturutbud och kulturella aktiviteter på respektive sida om gränsen skulle kunna vara mer gränsöverskridande med hjälp av förbättrade informations- och kommunikationsmöjligheter. Ett mer gränsöverskridande samarbete skulle förmodligen också främja kulturarbetets mångfald och utveckling.

2. Samarbetet

2.1 Mål

Inom ARKO-organisationen arbetar tio svenska och norska kommuner tillsammans för att skapa incitament för extensiv regional utveckling över gränsen.

Målsättningen för verksamheten i ARKO är att utveckla regionen som plats för möten över gränsen, stärka bosättningen i gränsområdet och skapa ökad sysselsättning.

Genom att se regionen som en helhet kan vi genom skapande och förmedling av kontakter, information, rådgivning, samt konkreta projekt inom olika delar av samhällslivet, bidra till att gränsområdet blir en mötesplats där människor bor, lever och utvecklas ömsesidigt. På sikt kan ARKO-regionen fungera som en portal som förbinder och ger ett uppsving till två av Nordens folkrikaste regioner.

2.2 Inriktning

ARKO-samarbetets inriktning har under åren varierat, från att under den första tiden koncentrerats på gemensamma och övergripande länsplaneringsfrågor till att under senare år kretsat kring mer konkret industrisamarbete, gemensamt agerande i kommunikationsfrågor och regional utbildningsplanering, turismprojekt, kulturellt utbyte och informationsarbete för arbetsmarknaden.

2.3 Organisation

ARKO-samarbetets styrgrupp består av kommunalråden och de kommuncheferna från de tio medlemskommunerna. Dessa 20 ledamöter sammanträder minst två gånger årligen och beslutar om samarbetets mål, riktlinjer och större projekt, godkänner budget samt utser inom sig ett arbetsutskott.

Arbetsutskottet består av fem representanter, tre politiker och två tjänstemän. Tre av ledamöterna skall vara från Norge och två från Sverige. Utskottet håller sex fasta möten per år samt sammankallas ytterligare vid behov.

ARKO-samarbetets arbetsutskott skall utse de arbetsgrupper bland politiker och tjänstemän, när det bedöms nödvändigt för samarbetet, samt vid behov köpa in konsulttjänster för specifika ändamål inom verksamheten.

ARKO-samarbetets sekretariat är förlagt till Morokulien, "fredsriket" på gränsen mellan Norge och Sverige i Eda och Eidskogs kommuner.

2.4 ARKO-samarbetet och Interreg

I Interreg-området "Det inre Skandinavien" har ARKO-samarbetet en central roll. ARKOregionen ligger mitt i området och har en lång tradition av gränsregionalt samarbete genom sitt medlemskap i Nordiska Ministerrådets regionalpolitiska program och ett starkt lokalt förankrat projektarbete.

Det handlingsprogram som utarbetats för Interreg-området är till större delen baserat på de arbetsområden inom vilka ARKO-samarbetet varit verksamt. De avsnitt i interregprogrammet som omfattar näringsliv, infrastruktur, kunskapsutbyggnad och arbetsmarknad sammanfaller med ARKO-samarbetets intentioner.

ARKO-samarbetet utgör sedan 1997 projektutvecklingskontor för Interreg "Inre Skandinavien". ARKO-samarbetet skall utgöra en naturlig och stark aktör inom Interreg III.

3. Verksamhetsplanering

3.1 Utveckling av näringsliv i regionen

3.1.1 Verksamhetsinriktning

Det kontaktskapande arbete som ARKO under flera år bedrivit, har resulterat i ett flertal samverkande företag på bägge sidor gränsen. Vad som emellertid saknas är samlad information om regionens näringsliv, framför allt vad gäller mindre företag, vilket vore viktigt för att utöka leverantörsföretags kontakter över gränsen.

I vissa av ARKO:s kommuner finns aktuella företagskataloger på internet och arbetet med att få fram aktuella och relevanta uppgifter pågår i övriga kommuner. En samlad och mer ingående information om näringslivet bör finnas tillgänglig för att synliggöra den samarbetspotential som finns.

När det gäller turismen är resurserna - natur och kultur - i mångt och mycket likartade på bägge sidor gränsen. Detta gör att marknadsföringen av regionen har stora möjligheter till samordning. Vidare torde många gränsöverskridande projekt kunna genomföras. Detta visas bl a av det tidigare genomförda projektet Finnskogleden. Inom ARKO är det naturligt att initiera och genomföra turistprojekt med anknytning till grundpelarna natur och kultur.

3.1.2 Inriktningsmål

ARKO-samarbetets mål är att skapa underlag för ett utökat formaliserat samarbete över gränsen mellan regionens små och mellanstora företag, vilket därigenom ger dessa större utvecklingsmöjligheter i form av teknikspridning, nya marknader, kompetenshöjning, nya produkter, kapacitetsutnyttjande, samt också leder till mer livskraftiga och nya arbetsplatser i området.

3.1.3 Delmål

a) ARKO-samarbetet skall satsa på en samordning av existerande material, kunskap och huvudsakliga problemställningar som det befintliga näringslivet i regionen önskar vidareutveckla.

b) ARKO-samarbetet skall vara en pådrivare för att skapa nödvändiga nätverk i området. Detta arbete bör utföras i nära samarbete med kommunerna i området.

c) ARKO-samarbetet skall tillse att näringslivscheferna i området etablerar en mötesplats.

3.2 Utveckling av kommunikationerna i regionen

3.2.1. Verksamhetsinriktning

ARKOs läge är unikt, mitt på transportkorridoren för den nordiska tvärförbindelsen Stockholm - Oslo, öst-/västligt nära båda länders viktigaste exportmarknader.

Under de senaste åren har ARKO bedrivit ett intensivt informationsarbete kring gränsöverskridande kommunikationer inom ramen för Interreg II "Inre Skandinavien", bland annat genom att arrangera och delta i flera seminarier om gränsöverskridande kommunikationer, samt genom att uppvakta viktiga beslutfattare i båda länderna. Ett direkt resultat av vårt arbete är SJ:s och NSB:s stöd i Kungspilen, färdigställda planer på rv 61 och rv 2 samt att bomsällskap för rv 2 har bildats.

Andra viktiga transportstråk för ARKO-regionen är rv 3/rv 20 från Trondheim till Kongsvinger och rv 45 "Inlandsvägen" från Göteborg till Karesuando genom Torsby.

ARKO-samarbetet har i tidigare utredningar påvisat den stora utvecklingspotential som finns i järnvägsförbindelsen Stockholm-Oslo genom vårt område. För att förstärka den förbindelsen har ARKO-samarbetet initierat och genomfört en utredning om möjligheterna till regionalstågspendel Värmland-Hedmark, projekt Kungspilen. Detta projekt har inneburit att vi inom Värmlandstrafiks ram har kunnat påbörja en försökstrafik med stöd från regionen, SJ, NSB och EU-fonden Inre Skandinavien.

Mobiltäckningen är god inom ARKO-området. Enstaka punkter behöver emellertid bättre täckning.

3.2.2. Inriktningsmål

ARKO-regionens strategiska läge - mitt på en av huvudkorridorerna i den nordiska triangeln - skall motsvaras av en standard på infrastrukturen som motsvarar områdets betydelse.

3.2.3. Delmål

a) Påverka det framtida beslutet i EU, så att både väg (rv 61 /rv 2) och järnväg ingår i sin helhet i TEN samt att områdets betydelse framgår i ESPD-dokumentet.

b) Påverka vägmyndigheter, län, riksdag och regering så att investeringar på rv 61 kan påbörjas, snarast med en prioritering av förbifart Åmotfors.

c) Påverka vägmyndigheter, fylken, storting och regering så att investeringar på rv 2 kan påbörjas snarast med prioritering av sträckan Kløfta - Nybakk i Ullensaker samt xxxxxx - Svartfossen i Kongsvinger. Rv 2 är förstaprioriterad i Hedmark fylke.

d) SJ och NSB har bildat ett gemensamt bolag, som med snabbtåg skall trafikera Oslo -Stockholm. För att ARKO-området skall få största möjliga nytta av satsningen är det viktigt att flertalet av tågen stannar inom området. Påverka ledningen för det nybildade bolaget så att området får så stor nytta av satsningen som möjligt.

e) För att skapa maximal nytta av järnvägen skall ARKO fortsatt arbeta för att permanenta Kungspilenprojektet så att vi får en modern pendeltågslösning genom ARKO-området.

f) Anordna en årlig konferens för att diskutera den fortsatta utvecklingen av IT och infrastruktur inom ARKO-området.

3.3 Utveckling av IT i regionen 3.3.1. Verksamhetsinriktning

Ett samhälle utan förbindelser existerar inte. IT knyter samman människor, företag och regioner. Samhällen med de bästa förbindelserna växer mest, medan samhällen med de sämsta förbindelserna försvinner först. Dagens informationsteknik skapar förbindelser som knyter samman företag inom regionen och regionen med hela världen.

IT-utvecklingen skapar nya typer av arbetsmöjligheter och företagsetableringsmöjligheter i ARKO-regionen.

Både i Sverige och Norge har näringslivscentra byggts upp inom ARKO-regionen för utveckling av innovativa, kunskapsbaserade företag. Dessa näringslivscentra bildar också en grund för distansutbildningar och distansarbete, tack vare lokalt samarbete som ger gemensamt nyttjande av informationstekniken.

3.3.2. Inriktningsmål

Målet är att skapa ökad tillgång till informationsteknik inom området och verka för utarbetande av gemensamma, gränsöverskridande utvecklingsstrategier inom regionen.

3.3.3. Delmål

a) Bevaka och påverka en utveckling av bredbandsteknik i området.

b) Bevaka och påverka en utveckling av GSM-nätet för full täckning i hela ARKO-området.

c) Anordna en årlig konferens för att diskutera den fortsatta utvecklingen av IT och infrastruktur inom ARKO-området.

d) Bilda en projektgrupp som arbetar aktivt med IT-utvecklingsfrågor över gränsen och konkretiserar hur regionen kan dra nytta av IT-utvecklingen för att rapportera till ARKOs styrelse, kommunernas näringslivsenheter samt via ARKOs övriga informationskanaler.

3.4 Utveckling av utbildningen i regionen

3.4.1. Verksamhetsinriktning

Utbildningsbehovet inom näringslivet har vid ett antal tillfällen inventerats i olika stor omfattning på svensk och norsk sida, bland annat genom "*Förstudie IT för Regional Utveckling och Hög Livskvalitet*" av högskolorna i Karlstad och Hamar. ARKO kan ansvara för att göra en aktuell sammanställning av befintliga behovsinventeringar. Utifrån behovsinventeringarna kan sedan ARKO lämna förslag till områden inom vilka utbildningsarrangörer bör erbjuda utbildning.

ARKO kan ta initiativ till att bilda nätverk mellan de offentliga utbildningsaktörerna i regionen, däribland kommunernas gymnasieskolor, för att öka samordning i behovsinventeringar och utbildningars uppläggning och genomförande.

Målgrupper för verksamheten/insatser kan i en grov uppdelning handla om näringsliv, offentlig sektor, utanför arbetsmarknaden och ungdomar. Dessa grupper kan sedan uppdelas vidare. Exempelvis kan näringslivet delas upp i olika branscher alternativt områden, t ex IT, export, marknadsföring osv.

För målgruppen näringsliv finns redan idag gott om generella utbildningar och många aktörer, dock ofta på avstånd från vår region. Däremot är det svårare för det lokala näringslivet, att klara sitt rekryteringsbehov på den lokala marknaden. Samverkan mellan skola och näringsliv måste stimuleras ytterligare, så att bland annat den kommunala skolan får rätt styrsignaler för grundutbildningens utveckling. Framför allt gäller detta industrins behov av specialiserad utbildning.

Det är av stor vikt att utbildningsinsatser kan komma att ske i företagets närhet. Därmed bör utvecklingen leda till att flera utbildningsenheter bildas inom ARKO-området som samverkar kring utrustning, lärarkompetens, etc. i stället för att en större enhet bistår hela regionen. Lokala projekt genomförs för närvarande. Ett exempel på detta är projektet "*Gränsregional utveckling skola - näringsliv*" mellan *Sentrum för videregående skole* i Kongsvinger och *Eda teknikcenter* vid Furunässkolan i Charlottenberg. Vi kan nu dra lärdom av dess utveckling och framgång för en framtida utveckling.

Inom *offentlig sektor* kan vi se vissa utbildningsnischer där utbudet idag är begränsat och intresset för utveckling är gemensamt för kommunerna på både norsk och svensk sida.

En viktig inriktning är att möjliggöra försök till förändring av utbildningsmetoder och - upplägg för att

ytterligare attrahera ungdomar för utbildningar, exempelvis inom industrisektorn, som idag har få sökande trots ett behov på arbetsmarknaden.

När det gäller ungdomar kan vi konstatera skolan av idag snarare utbildar för en framtida anställning än för ett framtida entreprenörskap, dvs att någon skall erbjuda dem arbete i stället för att de själva bidrar till att skapa arbete. Här är ett område där det är angeläget att vi medverkar till en utveckling och förutsättningarna är goda för en samverkan över gränsen då de befintliga ansatserna på svensk och norsk sida vid en första anblick kompletterar varandra.

Generellt bör gälla för utbildningssamarbetet att vi skall ta initiativ/medverka till skapande av utbildningsplatser inom regionen inom de områden som bedöms som angelägna av övriga samarbetsgrupper.

3.4.2 Inriktningsmål

ARKO-samarbetet skall medverka till att genomföra gemensamma gränsöverskridande strategier för att höja utbildningsnivån och anpassa utbildningen till regionens behov, samt att undervisningen inom grund- och gymnasieskolan utvecklas till att även omfatta utbildning i unga människors eget ansvar att skapa sig sin försörjning.

3.4.3 Delmål

- a) Arbeta för att samtliga kommuner inom ARKO ska kunna uppvisa inslag av entreprenörsutbildning i lokala läroplaner inom både grund- och gymnasieskola.
- b) Påverka utbildningsplaneringen så att samtliga receptionister/växeltelefonister ska kunna ta emot och vidarebefordra på engelska de mest frekventa frågeställningarna i sin vardagliga arbetssituation.
- c) Ansvara för att 80% av kommunalråd och motsvarande, i skrift skall kunna tillgodogöra sig material på engelska angående offentlig sektor samt ta emot utländska gäster med kommunikationsspråk engelska.
- d) Att 60% av ARKO - kommunerna på eget initiativ inlett ett samarbete mellan näringsliv och skola alternativt deltagit en nätverksaktiviteter

3.5 Utveckling av kulturen i regionen 3.5.1 Verksamhetsinriktning

Kulturen i gränsregionen har - liksom på de flesta ställen - utvecklats i ett samspel mellan lokal tradition och impulser -från omvärlden. (Så t ex kom invandringen av finnar från Savolax att påverka de norska och svenska gränsbygderna redan för 400 år sedan.) Finnskogen utgör en för ARKO-regionen gemensam resurs

och utvecklandet av nya projekt i detta område är en uppgift som är gemensam för ARKO och Stiftelsen Finnskogen. Så har exempelvis skett vad gäller det nyligen framtagna handlingsprogrammet för Finnskogen, liksom förverkligandet av ett eko-museum på gränsen vid Röjdåfors.

I våra dagar kommer impulserna snabbare och tätare till följd av den massmediala expansionen och människors ökade rörlighet. Detta medför naturligtvis att vår gränsregions kultur samtidigt har möjlighet till ökad exponering, lokalt såväl som globalt. Vår gränsregionala kulturprofil används också i hög grad till att locka besökare till området.

Det är viktigt att det gränsregionala kulturarbetet inte inskränks till att enbart restaurera, bevara och visa fram det förgångna. Det är även nödvändigt att på olika sätt stimulera och stödja samtidens och framtidens kulturella tendenser och aktiviteter.

Vad som är speciellt viktigt i detta sammanhang är att regionens ungdomar ges möjlighet att ta del av och själva vara med om att skapa denna gränsregionala kulturprofil. Alltför många ungdomar väljer att flytta ut från regionen till mer spännande områden. Det bör i sammanhanget också påpekas att kulturen har stor betydelse för den regionala utvecklingen och att kulturell aktivitet även resulterar i arbetstillfällen såväl direkt som indirekt.

3.5.2 Inriktningsmål

Huvudmålsättningen för ARKO-samarbetets kulturpolitik skall vara att stimulera framväxten av ett livaktigt, spännande och varierat kulturliv med aktivitet över gränsen, för att utveckla regionen som en flerkulturell mötesplats och ett attraktivt område att bo och arbeta i.

3.5.3 Delmål

a) ARKO skall verka för att den kulturella resurs som finns i ARKO-regionen blir sammanställd och kartlagd och görs tillgänglig för samtliga medlemskommuner, men även kunna användas vid en utåtriktad marknadsföring av gränsområdet.

b) ARKO-samarbetet skall medverka till att kulturarbetare på bägge sidor av gränsen ges tillfälle till erfarenhetsutbyte och skapande av gränskulturella projekt samt finansiellt och på andra sätt medverka till genomförande av dessa.

c) ARKO skall medverka till att ungdomar på båda sidor om gränsen ges möjlighet att i olika projekt kunna påverka regionens kulturprofil.

d) ARKO-samarbetet skall vara en aktiv samarbetspartner till Stiftelsen Finnskogen vad gäller den regionala utvecklingen i detta område.

e) ARKO-samarbetet skall verka för en kartläggning av kulturarrangemang som planeras i medlemskommunerna, för samordning som kan ge möjlighet att genomföra gemensam marknadsföring - mellan de olika kommunerna, men även utanför området.

f) ARKO-samarbetet skall vidareutveckla och fortsätta med presentation av kulturaktiviteter i området på ARKO:s hemsidor på internet (www.arko-regionen.org). Arbetet bör fortgå genom att främja utvecklingen av en digitaliserad kulturkatalog för området, innehållande uppgifter om regionens kulturarbetare, institutioner, arrangörer, lokaler, föreningar m m.

3.6. Utveckling av intern och extern information

3.6.1. Verksamhetsinriktning

Allt eftersom samarbetet inom ARKO ökar och regionen får flera samarbetspartners utanför ARKO-området, ökar behovet av information både internt och externt. Det är aktuellt att förmedla -denna information genom traditionella broschyrer och muntlig orientering på möten, men det blir ständigt mer aktuellt att nyttja Internet för både extern och intern information.

Informationen där ARKO-samarbetet är avsändare, mottagare eller förmedlare rör bla:

- medlemskommunerna
- Nordiska Ministerrådet
- politiska representanter på regionalt och nationellt plan
- statliga och regionala myndigheter
- samarbetspartners
- Interreg-organisationen
- media i regionen.

3.6.2. Mål

a) Medlemskommunerna och Nordiska ministerrådet skall informeras genom att ARKO-samarbetets strategiplan, handlingsplan och protokoll sänds ut, samt med en avstämningsrapport som följer upp nämnda indikatorer.

b) Den enskilda-medlemskommunen eller utsedda arbetsgrupper sänder ut aktuell information beträffande olika inriktningsområden inom ARKO till de övriga medlemskommunerna.

c) ARKO är en nätverksbyggande organisation, där information sprids vid möten, samt i stor grad distribueras personligt efter behov till aktuella mottagare. Information till externa intressenter produceras också vid olika specifika projekt, under ledning av utsedd arbetsgrupp.

d) ARKO:s webbsidor omarbetas för att alltid innehålla uppdaterad, aktuell information till – medlemskommunerna, liksom extern information, samt kanaler för feedback och diskussion. Från medlemskommunernas hemsidor ska finnas länkar till ARKO:s hemsidor, och vice versa.